

МИКИ И НАХОД РИЋА

ХУ! ОВО ЈЕ ПОСЛЕДЊА ПРОКЛЕТА ИГРАЧКА! САД ДА ИЗИЂЕМ ОДАВДЕ...

АООО!

БАР ИГРАЧКАМА УМЕМ ДА СЕ УКЛОНИМ С ПУТА!

ОХ! НАДАМ СЕ ДА СЕ МИЊИ И РИЊИ НИШТА НИЈЕ ДОГОДИЛО! САМО ДА НИЈЕ ВЕК КАСНО...

НИКАД СЕБИ НЕКУ ОПРОСТИТИ АКО ИМ ОНАЈ ЗЛИКОВАЦ ШТО УЧИНИ!

ХЕЈ! УЖКА МИКИ! НЕМАМ ВРЕМЕНА, МИЊО! МОРАМ ПРВО... МИЊО!

КАКО СТЕ...? СИТНИЦА, УЖКА МИКИ! ИЗВИ-ЂАЈКА ГРУПА ДОШЛА НАМ ЈЕ УПОМОЋ!

АЛИ... КАКО СУ ЗНАЛИ? СЕКАШ ЛИ СЕ КАКО СИ МИ СЕ СМЕЈАО ШТО УВЕК ИМАМ ПУНЕ ЊЕПОВЕ КОЈЕКАКВИХ СТВАРИ?

ПА? РИЊА ЈЕ ОД ЊИХ НАЦИЈИО МАЛУ РАДИО СТАНИЦУ, ПА СМО ПОМОКУ ЊЕ ПОСЛАЛИ ПОЗИВ УПОМОЋ!

НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА СЕ БРИНЕШ ЗБОГ НАС!

ЗАШТО НИСТЕ ПОЗВАЛИ ПОЛИЦИЈУ УМЕСТО ИЗВИДНИКА? ДЕЦА СУ МОГЛА ДА НАСТРАДАЈУ!

КО? МОЈИ ИЗВИДНИЦИ? ПА ОНИ СУ УДЕСИЛИ БАНДУ ЗА 4 МИНУТА И 38 СЕКУНДАИ!

АЛИ... ПОЛИЦИЈА ИМА ЕФИКАСНИЈУ ОРГАНИЗАЦИЈУ... ОНА...

УЖКА МИКИ, НАША ГРУПА ЈЕ НАЈЕФИКАСНИЈА ЈЕДИНИЦА У ГРАДУ!

ХМ... ИЗГЛЕДА ДА СИ У ПРАВУ!

Пера Сегединач

Сигурно ниједан српски позоришни комад није толико узбудно духовно као што је то пре 75 година учинио Костићев „Пера Сегединач“. После две представе комад је био забрањен и отада се више није приказивао. Против њега су устаде присталице тадашњег српског патријарха, као и аустријске и мађарске власти, свако из својих разлога. Међутим, стихови што их је у овој трагедији изговарао главни јунак нису могли бити забрањени. Ако се нису изговарали на позорници, они су се чули свуда у српском јавном животу кад год је снажним речима требало означити борбеност и љубав према слободи. Прва два чина ове своје трагедије Костић је објавио 1874—1875 године, у време кад је покрет Светозара Милетића био у пуној снази. Он је замислио да напише борбену националну драму, којој је за главног јунака узео једног бунтовника против аустријског цара и сву је проткао основном мисли — „Србин биће слободан и свој“.

Буна Пера Сегединач 1735 године оставила је у народном сећању дубок траг; не по свом замка, јер је била узгашена готово у самом почетку, већ по ужасним мучењима којима су биле подвргнуте њене колоне и по упорности Пера Сегединач, који је остао тврђ у својој вери. А не одрећи се своје вере ни на мучилишту, значило је у оно време најжешћих верских прогона бити неизмерно храбар и своју народну заједницу водети више од свега. Кад је на мучилишту један католички калуђер стао да уверава Перу Сегединач да ће му се цар смилovati ако прими његову веру, он је одговорио да не би напустио веру својих предака ни тада кад би тиме могао да откупи свој живот. То исто је оставио у аманет и својој деци, која су га пред смрт посетили у арачкој тамници, а то су му биле и последње речи на страшном гучилишту.

Узрочи буње којој је Пера Сегединач требало да буде вођа биле су социјални и економски, а такође и верски. У тој буњи требало је да Срби учествују заједно с Мађарима, од којих су многи били калени, исто тако верски прогањани као и Срби. Стање у тадашњој српској цркви било је несређено. Високо свештенство било је међусобно завађено и народу се с правом чинило да

црква није довољно упорна и доследна у одбрани народних привилегија које су углавном биле верског карактера. Српски живаљ који је у Великој сеоби 1690 године прешао Саву и Дунав добио је царске привилегије као верска заједница и вера му је било главно обележје.

Митрополит Вићентије Јовановић, који је такође једна од

љеног народног капетана Пера Сегединач. „Доћи ће време, писао је један савременик, када ће се његов мрачан лик поминати у трагедијама и доживеће вечну срамоту“. То се и обистинило. После готово 150 година, Вићентије Јовановић приказан је у трагедији „Пера Сегединач“ као мрачан и подла личност, човек који се за

значајних личности у Костићевом „Пери Сегединачу“, био је дубоко уплетен у сплетке појединих владика и углавном је морао да води борбу како би се одржао на челу цркве. Тешко стање у српској цркви и у народу савременици су приписивали митрополиту његовој самовољи, његовој слабости према царским властима. Многи су чак сумњали у њега да шурује с Бечом и настоји да превари српски народ. Новија историска истраживања показала су да су све то биле углавном клевете, али о митрополиту Вићентију Јовановићу тако је мишљење остало и он је сматран за једног од најзлокобивних великодостојника који су управљали српском црквом и народом, кривцем за ужасну смрт оми-

положај, за трунку царске милости одриче свог народа.

Када је, крајем јануара 1882. у Новом Саду приказан први пут Костићев „Пера Сегединач“, патријарх српске цркве био је Герман Анђелић, кога није изабрао народ него га је Беч против народне воље поставио на то место. То је био дворски човек и Змај Јован Јовановић у свом хумористичком листу „Стармали“ називао га је — уместо светост — „Његова небираност“ или „Његова наименованост“. Герману су тада употребљавали с Вићентијем Јовановићем, а Светозара Милетића, народног борца кога су аустријске власти осуђивале на тамницу — с Пером Сегединачем. Тако је Костићева трагедија добила савремено тумачење; у њој су

кроз прошлост говориле савремене прилике.

Због тога што су у трагедији духовна лица била приказана у мрачним бојама, патријархови пријатељи затражили су од мађарских власти да се комад забрани. Власти су им изишле у сусрет, али не само због патријарха, него што је и за њих „Пера Сегединач“ био неувиђен бунтован. Тада је у Кривошијама, у Боки Которској, пламтео устанак под вођством војводе Стојана Ковачевића, претећи да захвати и Херцеговину. Борбене поклике у „Пери Сегединачу“ требало је угушити, а власти су мислиле да ће најбоље учинити ако га сасвим забране на позорници, и то — по жељи патријарховој.

Прва позоришна представа „Пера Сегединач“, која је била одређена за 26 јануар 1882, очекивана је с великим узбуђењем. О овој Костићевој трагедији свуда се говорило; о њој се писало у листовима и новинама. Знано се да је поштом не поднета тужба мађарском министарству у Пешти, да патријархови истомишљеници настоје из свих сила да буде скинута с позорнице пре него што ће се јавно приказивати. Стихови из „Пера Сегединач“ већ су били познати и сви су хтели да чују како ће они одјекивати с позорнице кад постану јавни поклици. У српском народном позоришту вршиле су се последње припреме за премијеру. Одговарајући костими за глумце набављени су од народних прилога, који су нарочито скупиљани за ту прилику. Улоге су биле подељене најбољим глумцима, који су и својом игром и говором умели да узбуде и освоје публику.

Улазнице су биле распродате већ неколико дана пре представе, па иако је била јака зима — Дунавом су пловиле санте леда а путеви су били завејани снегом — у Нови Сад су са свих страна долазили многобројни родољуби, желећи да присуствују првој представи „Пера Сегединач“. Била је то народна манифестација на којој је требало показати и патријарху и мађарским властима каква су права осећања српског народа. Уколико би представа била забрањена, одлучено је да глумци извесне стихове рецитију ван позоришне зграде, да их саслуша окупљена публика и понесе широм Војводине. Декламовање стихова није могао нико да забрани...

Бацама српских гимназија било је забрањено да у својим дружинама говоре и расправљају о „Пери Сегединачу“. Они су били под строгим надзором. Међутим, такав поступак изазвао је снажан отпор. Баци су се окупљали на тајним састанцима, где се жи-

во расправљало о „Пери Сегединачу“ и читало све што је о томе писано. „Гласови да је поднета тужба министарству, у којој се тражила забрана представљања ове српске трагедије, изазвала је узрујаност у целом народу, а колику ли тек међу омладином“.

Дошао је и дан првог извођења „Пера Сегединач“. Иако су неки професори карловачке гимназије будно пазили „да се у омладини не изазове одушевљење за бунтовника кога је био Пера Сегединач“, ипак је једна олећа група карловачких ђака успела да у макне њиховом поштреном надзору и упутила се кришом, после последњег часа, пешке у Нови Сад. „Ноћ се спуштала, хладноћа била у образе, снег шкрипао под ногама, али одушевљење гонило је ноге лагане и ми око 6 сати пристадомо у Варадину на скелу. Лед је прекривно Дунав и само се чуло јако шуштање и крхање сатни“ — писао је касније у својим сећањима један од ових карловачких ђака. Тада на Дунаву између Петроварадина и Новог Сада није било никаквог моста, већ се превозило скелом. „Скелација нам рече да је скела већ престала возити, а велике су санте те би био опасан прелаз. Наше молбе не помогаше, а нисмо имали толико новца да платимо већи бакшиш и да умекшамо скелацију. Изгубили смо сваку наду на прелаз у Нови Сад и тужно седели покрај ватре, помисљајући на још тужнији повратак“.

Карловачке ђаке ипак је послужила срећа. Пред скелом су се нашли још неки који су дошли колима да такође присуствују представи „Пера Сегединач“. На крају су ипак успели да наговоре скелацију и он пристаде да их повезе преко Дунава. „Страшна је то била пловидба. Скела је врло

споро клизила између санта. Кад се отисне са санта и пљусне у воду, мислиш да смо пропали. То се чешће понављало. И после великог напора заједнички савладамо препоне и притерасмо скелу уз новосадску обалу“. И нико тада није био срећнији од ових карловачких ђака. Озебли и гладни, они похиташе у позориште. Представа је већ била почела, сва места била су узета и они су се једва узукли у дворану... „И тече представа, а одушевљење расте све јаче и јаче, али кад дође пети чин...“

Тај пети чин узбудно је гледаоце до врхунца. Мученички капетан Пера Сегединач постаде симбол народних патњи и народног отпора. У њему је сагледана сва тешка прошлост српског народа под Аустријом. Кад је први судија, на питање језунте да ли су мучили Перу Сегединач, почео да реба све паклене муке које је старац поднео а није преварио нити се одрекао свог народа, гледаоце су од узбуђења „мрави подилазили телом“. Дубоки тајак који је у себи крио сва та узбуђења, на последње судијине речи: „Од тешког једна престах мучити, па тог зар мислиш ти задобити?“, одједном се прекиде бурним поклицима, које су прихватили и они ван позоришне зграде што нису могли да присуствују представи. И после завршене представе још су се дуго орли родољубиви поклици, а то се поновило и сутрадан, на репризи, која је уједино била и последња представа „Пера Сегединач“ у Аустрији. Аустријске власти увиделе су да је „Пера Сегединач“ опаснији за њих него за патријарха кога су оне поставиле и наређено је да се Костићева трагедија одмах скине с позорнице.

ОСТАЦИ ПРОШЛОСТИ

Човек је живи музеј! Смело тврђење, помислићете. А ипак оно је тачно. У човечјем телу има неколико десетина органа данас потпуно непотребних који су некад, итекако, служили нашим давним прецима.

У углу сваког ока налази се остатак трећег калка који је некад служио да заштити око од озледа и да отстрани стране предмете.

Човек има и мишић за покретање ушних шкољки који му данас ничем не служи. Међутим, некад, давно, кад је живео у пећинама и када му је увек претила опасност од дивљих звери, он је употребљавао те мишиће да би покретао ушне шкољке и тако из свих правца хватао звуке који су наговештавали опасност.

Зуби умњаци немају данас готово никакву улогу, а слепо црево не служи ничем — сем да приреди непријатно изнебађење.

Ти и њима слични остаци прошлости дају нам право да човека назовемо живим музејом.

(4)

То је било све што сам знао о Хигинсу. Поштено говорећи, свише мало да бих без позива упао усред ноћи у кућу човека кога ниједан једини пут нисам видео. И шта да му кажем? Како да објасним сврху своје бесмислене посете? Што сам дуже размишљао о томе, све ми је недолучније изгледала моја пренагљена одлука.

Али, било је касно да одустанем. Јак, од топлог ваздуха устајао мирис садова кајсија, у који смо заронили као у какав облак, говорило је да је град остао иза нас. Још један заокрет и кола се зауставише пред решеткастом оградом обавијеном неким егзотичним лијанама. Иза ње су се нејасно белеле камене степеннице које су водиле на широку веранду.

Као пушкарница узани прозор на другом спрату био је осветљен. То ме је охрабрило и ја зазвоних.

Кад сам, најзад, зачуо нечије кораке и шкрипу кључа у брави, дошао ми је да, као какав деран, брзо побегнем. Али, опет је било касно: врата се отворише. На прагу је стајао човек у мрком домаћем огртачу.

— Ко је? Шта желите? — оштро запита, с јаким америчким нагласком, спуштајући се степенницама и прилазећи капији.

Не могу се пожалити на свој раст, али он је чак од мене био виши за читаву главу. Ожиљак који му је попреко пресецао горњу усну није кварно његово мужевно, беспрекорно избријано лице. Танке усне, маочари са златним оквиром, проседе власи на слепоочницама и црне обрве — све је то у потпуности одговарало типичном изгледу професора, који као да је нишао с каквог рекламског плаката.

— Шта желите? — понови он.

— Молим вас... извините, професоре.

ЗАШТНА МЕДАЉА АТЛАНТИДЕ

РОМАН ОД Г. ГОЛУБОВА

Дошао сам због Атлантиде.

— Ах, због Атлантиде, — рече он ублаживши свој тон, као да је та реч била каква дозвика. — Молим, изводите.

Не чудећи се, очигледно, ничему више, отворио је капију и пошао према кући показујући ми пут. Пошто ме је провео кроз дуг ходник, увео ме је у собу опремљену оним стандардним ултрамодерним намештајем који човековом обитавалишту даје изглед операционе сале. Политиране столице, флуоресцентно осветљење, голи зидови, под покривен шареним линолеумом. У том кабинету, изгледало је, човек се може занимати математиком, али никако митовима о Атлантиди.

Сели смо у кожне наслоњаче поред округлог стола на коме је стајала кристална кутија с цигаретама.

— Слушам вас, — рече Хигинс.

Претставио сам му се, још једном се извињив због своје неприкладне посете и, потпуно збуњен, заћутао. Одакле да почнем? Најзад, извукао сам из чепа снимак који ми је дао Ватсон и пружио га Хигинсу.

— Кажите, професоре, шта мислите о овом комаду? Од злата је.

Окретао је снимак у рукама, затим је устао, узео с писачег стола јаку дупу и, вративши се у фотељ, дуго га разгледао.

— Одакле вам ово?

Испричах му уkratко о свом необичном сусрету у крчми „Морска браћа“. Слушао је пажљиво, не прекривајући ме, пушећи цигарету за цигаретом. Лице му је било без икаквог израза, тако да нисам могао да одгонетнем шта ће се даље догодити: да ли ће ме избацили из куће, или...

(Наставиће се)

Ендрова виолина

У Француској се може чути израз: „То је његова Ендрова виолина“. Како је постао тај израз и шта он значи? Француски сликар Ендр, ученик Давидов, који се родио 1780 а умро 1867, поред сликарства, које је било његово главно занимање, необично је волео да свира на виолини. Она је била његова друга страст. Сваки тренутак слободног времена употребљавао је за музицирање у свом сликарском атељеу, у родном месту Монтбану. За ову сликареву одлику многи су знали. Једнога дана када се повела реч о неком другом човеку, који је поред свог главног позива силно

волео и још једно занимање, неко је рекао: „То је његова Ендрова виолина“. Отада је постала ова изрека, добро позната у целој Француској, па је и данас у употреби. У Ендровом музеју, у Монтбану, поред доста уметничких платана налази се и његова виолина, која је тамо донесена 1911 године. Она га је учинила чувеним и међу оним људима који нису никад видели ниједну његову слику.

„КУВАР“ — КРУНА ДИМИНОГ СТВАРАЊА

Док су Александра Диму славили због изванредне списатељске плодности, он је једном, слегнувши раменима, рекао: „Написао сам више од 600 књига, али то све није ништа.“

Ускоро ћу да напишем једну која ће да задиви свет! Запитан, о чему ће бити речи у тој књизи, писац „Три мускетара“ је одговорио: „О куварским вештинама! Она ће представљати круну свега што сам досад створио!“

ТАКО ОНА ТВРДИ

Канађанка Олива Монтпети тврди да је постала светска рекордерка у свирању на клавиру. Наиме, она каже да је непрекидно свирала 40 часова и 1 минут. Овај рекорд, међу женама, досад није постигнут, а нити га је једна друга жена потукла.

WALT DISNEY'S
**Најзгоднија
ЛУЛА
МИРА**

3 а време летовања на мору увек се искупи гомила одраслих, а нарочито деце када рибари извлаче мрежу. Сви су радознали да виде шта се уловило. Стајно припиткују каква је ово риба, а каква је то животиња. Ако се још деси да се убије и нека врста морског пса или риба сабља, онда нигде краја прича. Али, мало света обрати пажњу оним ситним пукићима, шкољчицама, рачићима и другој „ситнурији“ која живи у мору. Међутим, један рачић готово се натура купачима. То је онај кога често видите како провирује из пужева кућице. Ето, баш, тај ситни рачић има веома „романтичан“ живот. То је рак пустињака. Он припада породици ракава самаца или пагурида, који слично живе. Овде ћемо изнети шта се све о њему пише у књигама.

Његов мекани репни део не ствара љуштину, па је рак самац присиљен да тражи где би се завукао и основао свој дом. То је обично кућица морског пужа званог волак. Он се у њу увуче и закачи се стражњим делом. Веома је занимљиво посматрати ово мало и нејако биће када почне да тражи себи кућу. Он се шета изнад празних кућица пужева и проба сад једну, сад другу док не нађе погодну. Не жели да уђе у оштећену, а ону коју изабере добро почисти. Чим се смести, он кућу вуче собом, све док не осети потре-

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

БУРНИ ЖИВОТ ЈЕДНОГ РАЧИЋА

бу за већом, па тад опет пође у трагање. Често се деси да у једној кућици која му се свиђа наиђе на њеног правог власника, пужа који је саградио ту кућу. Тада настаје борба. Пуж се нађе у смртној опасности и одмах затвори капију чврстом опном, па почне да лучи једну отровну слуз, али му ништа не помаже. Насртљиви рачић журна. Борба може да потраје, кажу, и по два три дана. Чим рачић пробије капију, он откида парче по парче од тела несрећног пужа и вади их напоље, док га коначно не убије. Разуме се, ту се он лепо и погости. Ево још једне занимљивости. Деси се да рачић наиђе на кућу која му се свиђа, али у њој није пуж, него његов сабрата који се пре њега ту настанио. Тада настаје борба. Онај рачић који се пре настанио, искочи из своје куће, потуче се, па брзо стругне назад да се противник не би уселио... Тешке прилике натерале су овога рачића да буде настрављив и отимач, па како се ви-

ди — и разбојник. За време развитка, када његово тело почиње да добија дефинитиван облик, стражњи део се повија, а љуштину се не ствара да би га заштитила. Он нема ни правих стражњих ногу, него неке израслине које личе на квачице. Дакле, немоћан је, а морске дубине пуне су непријатеља. Не спасава га ни тамно морско дно, нити може да се сакрије у шуме алги. Ето, зато тражи кућу пу-

жа. Он је веома лукав, окретан и живахан. Његов „бурни“ живот се овим не завршава. Истина, он има кућу, али и доста непријатеља. Хоботница може лако да га пипком извуче из његове куће, па ту су сипе, разне рибе и други непријатељи. Сам, дакле, не може да

опстане; потребан му је савезник, кога се боји и хоботница, а то је једна врста морузгве (Adamsia fallata), чији пипци сипају на непријатеља те кућу која га опече. Ево како се то дешава. Рачић лута и вуче кућу. Опрезан је. Непријатеља има на све стране који га вребају на сваком кораку. Када се увери да нема

никакве опасности, он напушта кућу у близини морузгве и појурти према њој. Настаје упознавање и склапање пријатељства. Под утицајем неке врсте миловања морузгва попушта, па је рачић отргне са камена, премести на своју кућу, у коју се поново увуче. Сад, изволите, навалите...

Крећући се рак самац вуче кућу и на њој морузгву, те она лакше долази до потребног кисеоника, него кад стоји

на једном месту. Затим, рачић мора да једе, па и заштитнику остане нешто хране. Чим се непријатељ укаже на помоћу, рак сигнализира опасност и морузгва заузима борбени став. Он се одмах увуче у кућу и чека док опасност мине. Понекад он намести на своју кућу и по више морузгви. Иначе, кад осети да мора да мења кућу, пошто је порастао, он премести и свога заштитника — морузгву.

Индустријски накић

Тражећи нове наслаге нафте, људи све више продиру у утрбу земље. Бушења на неколико хиљада метара испод земљине површине врше се на тај начин што се рупе све више сужавају што се иде даље у дубину. При дну пречник овакве једне рупе често није већи од 12,5 сантиметара, а то захтева да глава бушилице не буде већа од 9 сантиметара. Овакав начин бушења рупа познат је у Америци под именом „слим хоул“, а употребљава се све више у последње време. Разуме се, скоро је немогуће разбити стену на тако великој дубини и на стари начин. Због тога се за бушење на великим дубинама у последње време употребљавају

дијамантске бушилице. Индустриски дијамант први су употребили стари Египћани за брушење камена приликом изградње прах пирамида. У новије време први је почео да га користи француски инжењер Сени 1864 године, приликом прокопавања тунела код Мон Сенија. Индустриски дијамант на нафтоносним пољима почео је да се употребљава пред рат. У највећем броју случајева данас се употребљава веома тврди и релативно јевтин дијамант борц. Цена једне бушилице која има 30 сантиметара, у пречнику износи око 4,5 милиона француских франка. Па ипак, овај скупоцени индустријски накић сто посто се исплати.

ПАМЋЕЊЕ ЈЕДНОГ ОВНА

Саојим рођацима сељацима у Нормандији дошао у посету један варошанин. Гледајући

овце у тору иза куће он је неколико пута подигао једног крупног овна да би му оценио тежину. То се овну изгледа никако није допао, јер сутрадан је стрпљиво чекао пред кућом да гост изиђе. Чим га је угледао залетео се, снажно га ударио роговима и оборно га земљу. Било би свашта да га укућани нису спасли.

За све време боравка на селу, гост се морао добро чувати тог овна.

Годину дана касније када је опет дошао код својих рођака, варошанин је био потпуно забрављен на прошлогодишњи немилу догађај, али не и овна! Чим га је угледао препознао га је и опет напао!

МУДРИ ПСИЋ

Један довац повео први пут у лов свог тек обученог младог пса јазавичара. Псић је весело скакутао, задржавао се ту и тамо и покатак зачепркао по земљи. Изненадно је

болно заурликао. Ловац га је дозивао, али узалуд. Пас је бежао што је брже могао. Човек потрча и на једној чистици угледа пса и разлог његовом бекству: за ухо му се зубима била ухватила кртица! Како се није могао ослободити те напасти, пас је трчао колико су га ноге носиле, остав-

ТУРИСТИ И СТРАНА ХРАНА

Када смо у иностранству, пише у једним америчким новинама, лепо бисмо учинили ако бисмо се прилагодили на обичаје оне земље у којој се налазимо. Један од најбољих начина да упознамо и разумемо друге народе састоји се у томе што ћемо јести њихову храну, и то у друштву тих људи, ако је могуће. Многи од нас су сувише склони да храну унапред оцењују по имену, а и са неким убеђењем које личи на предрасуду. Људи с таквим предрасудама, каже овај лист, могу да пропусте такве деликатесе као што су змијска и жабља јаја у Француској, „хиљадугодишња стара јаја“ и медвеђе канџе у Кини, ордевр од мамутског меса, старог 20.000 година и сачуваног у глечерима Аљаске, кувану игвану у Мексику, пржене зечарке или скакавце у Америци, укисељене сирове рибе на Тахитима, многе врсте сирове рибе у Јапану (где народ сигурно зна много више о морској храни него ико на свету), ситна парчад китове сланине или месо ајкуле, затим супа од кенгуровог репа у Аустралији, сирова јаја корњаче итд.

љајући за собом крвав траг. Најзад ловац разумеле да његов пас не трчи главом без обзира и без плана. Његова циљ била је једна бара као се налазила недалеко одатле. Када је стигао до воде, пас се загнури и остаде под водом све док се кртица не удави — иако је и сам једва издржао. Млади пас није могао стећи то искуство, нити од кога „старијег“ видети нешто слично, али се ипак досетио да се ослободи беде!

„МОТОРИЗОВАНИ“ ГАЛЕБ

Они који живе крај мора вероватно знају да галебови „отварају“ шкољке на тај начин

што их, са извесне висине, испусте из кљуна, тако да падну на какав камен, камену ограду, па чак и на паркирана кола.

Прошле године, једног пролећног дана, — прича Дорис Грајмс, из Сентердејла, на Род Ајленду — мој муж и ја тада смо се возили путем који је водио крај морске обале кад угледамо једног галеба. Летео је ниско, а из кљуна му је висила гужва морских алги у коју се било заплело неколико шкољки. Слетивши на пут нешто испред нас, галеб је оставио на путу свој плен, а сам је отекочио страну. Али, гужва алги и шкољки навалила се мало удаљено од нашег правца и кола нису преко ње прешла. На наше огорчно чуђење, галеб је оштро крикнуо, као у знак протеста. Заинтересовани његовим понашањем, кренули

смо пажљиво копима унатраг и адробили точковима шкољке, а затим смо наставили пут. Кад смо се после неколико метара осврнути, видели смо како се галеб слади месом рабљених шкољки.

ПОВРАТАК ИЗГНАНИКА

У једном повећем кокошарнику, закрљжали али веома ламетни петаро Тино био је неограничени господар. Прогањао је нарочито младе петлове који би му могли постати супарници у борби за власт. Наступило је време када је остао у кокошарнику само с једним петлићем и много кокошака. Њега је толико прогањао и чак га спречавао да једе, да је власник живине одлучио да спасе несрећног жутокљунаца: тиранина је у сред кокошарника поклопио сандуком под који му је убацивао храну и воду и ту га држао недељу дана. По изласку из тог „затвора“ улоге су се толико промениле да је сад требало смислити како Тину да се помогне, јер овог пута он је био жртва младог петла који се осилио. Проблем је решен на тај начин што је Тино дат комшиници чије је двориште било ограђено високим зидом.

Шест месеци касније онај

млади петаро нешто закуња и би закљан. Већ сутрадан Тино се нашао на оградџи. Десетак

минуто гледао је по свом старом кокошарнику па се вратио на своје место. Али у току ноћи прелетео је оградџу и док су све кокоши спавале на шао се у свом старом царству. Осетио је да више нема његовог супарника који му је претео власт, па се вратио!

МАЛИ ПУТНИЦИ

Наш брод приближавао се Панамском Каналу, кад изненада, јато некаких малих птица улете кроз отворена врата крманашеве кабине. Крманаш испружи руку и на на-

ше изненађење неколико птица спустише се на њу. Две су слетеле на оградџу која штити кормиларски точак. Придох и испружих длан а оне прнуше са оградџе и слетеше ми у шаку.

Однели смо их у трпезарију и нахранили мрвицама хлеба и бананама. Пошто су се најеле, стале су живахно да лете, али ниједна није покушавала да оде иако су округли прозори на трпезарији били отворени. Није прошло много времена, а птице су, вероватно већ уморне, слетеле на грану белог слеза која је стајала у вази на капетанском столу, шћукурале се једна уз

другу, сакриле главе под крила — и заспаде.

Изашао сам на палубу и док сам једном од машиниста причао о овом необичном догађају случајно погледах навршице и угледах одговор: високо на нашој радио-антени чучала су три морска сокола.

Сутрадан ујутру наши мали гости излетеше кроз прозор. У почетку се нису удаљавали од брода и тек кад су се уверили да њихових непријатеља нема више, одлетеле су живахно извркућући. Учинило ми се да је у том цркуту било нечега што је звучало као захвалност. — завршио је причу Давид Годерд, један од официра на броду на коме су прогањене птице потражиле уточиште.

ВЕРНИ КОЊ

Било је то 1914 године. Једном старијем сељаку из околне Париза реквирирана је за војску која је кретала у Гренланду, између осталих коња и

кобила Манат. Њу су сви из куће много волели и мазали па је због њеног одласка дуго владала жалост у целој по родини.

После готово годину дана сељак се нађе у Нансиу на улици баш када је туда пролазила једна коњичка јединица. На његово највеће изненађење, из реда се изненадно издвоји један коњ и понесе исто толико изненађеног јахача према сељаку. То је била Манат, која приђе свом бившем господару и као некад положи му главу на раме.

КАЖЊЕНИ ТИРАНИН

У Изеру, у Француској, један месар имао је дивног, крупног овчарског пса. Његовој снази била је равна само његова свирепост. У читавом крају сви пси су га се бојали и склањали му се с пута. Али, он је свакодневно налазио по неку жртву. Прошетао би као паун улицом где је била радња његовог господара и избрао пса кога ће напасти и на њему исколити бес.

Међутим, једнога дана баш када је пошао у лов, иза угла излете једна повећа кучка а

за њом још десетак паса. Првим тактичким маневром опколили су насилника, препречили му сваку отступницу и онда, стегавши обруч, сложили га напад. Нису га се оканили док крвав и изуједан није остао на земљи. Онда су се по бедоносно удаљили, задовољни што су казнили тиранина.

Море праашине

Одушевљени васионски путници који једва чекају да се изгради први интерпланетарни брод да би се свемир, најчешће сматрају да ће у Месечевим долинама наћи идеалан терен за слетање. Та претпоставка заснива се на схватању да су Месечеве долине, које су покривене тамнијим материјалом од осталих делова тог земљиног сателита, уствари, испуњене лавом некад активних вулкана, чији се кратери виде. Последња посматрања, међутим, дозвољавају закључак да је Месец већ толико дуго хладно небеско тело да вулканска активност не може пружити задовољавајуће објашњење за његову топографију. Напротив, све се више шири мишљење да су кратере избушили метеорити који падају на Месец и да су долине, уствари, огромна мора праашине.

Главни творац те теорије је научник Томас Голд са Гринвичке опсерваторије, у Великој Британији. Он је недавно темељно издужио то своје гледиште. Мерећи величину Месечевих кратера, нагибе њихових страна и удаљења до којих су око њих разбацани разни отпаци, Голд је закључио да су њих издубили огромни метеорити који бомбарду-

ју Месец из свемира летећи брзином од око 180.000 километара на сат. На месту удара, каже Голд, морала се развијати температура виша од 10.000.000 степени Целзијуса. Пропратне експлозије, по његовом мишљењу, ископале су у тврдој Месечевој површини кратере око места удара.

Голд сматра да су прашина и ситнији отпаци настали од експлозија које изазивају удари метеорита. Како на Месецу нема ни кише ни ветра, та прашина углавном стоји на једном месту, сем ако не наступи термални или електрични поремећаји. У том случају, каже Голд, прашина би могла да тече по Месечевој површини као течност, ваљајући се уза стране кратера и пунџи их.

Голд верује да се дубина фини ситне праашине што испуњава Месечеве долине, креће од 30 до 3.200 метара.

Група научника са Манчестарског универзитета провераваће Голдову теорију са једне опсерваторије у Пиринејима. „Кроз два-три месеца — каже руководилац те групе, професор Копап — знаћемо поуздано да ли је та теорија тачна“, а Голд додаје да је он ипак на време опоменуо васионске пилоте да се не спуштају на праашаве Месечеве долине!

У случају потребе

У Емпајр Стејт Билдинг, највишу зграду на свету, могло би да се смести становништво једног средњег града. У канцеларијама ове зграде може да се смести око 25.000 људи, а цени се да зграду сваког дана посети око 50.000 људи. У случају крајње потребе у ову зграду могло би да се смести око 80.000 људи.

ЛЕДЕНИ БРЕГОВИ

Бродови који плове северним Атлантиком, овога лета пловиће јужним путевима да би избегли најгору опасност која им прети за последњу полу века, а то су ледени брегови. Наиме, огромне формације ледених брегова и мањих ледених блокова, званих „гrolери“, нагомилале су се код југоисточне обале Њу Фаундленда, а долазе са Гренланда. Међународне метеоролошке станице јавиле су пре две недеље да се око 250 ледених брегова и на стотине гrolера одвојило од обала Њу Фаундленда. Даље, на југу, груписало се 60 великих ледених брегова и десетине мањих.

Према вестима са бродова и из метеоролошких станица ове године ледени брегови су веома многобројни на северном Атлантику. Један стручњак рекао је да је томе узрок можда топло лето пре две године, јер је толико времена потребно да би ледени брегови допловили од западне обале Гренланда до предела Њу Фаундленда. Највећи број ледених брегова на северном Атлантику обично се појављује у мају. Они тада отплове у Голфску струју и распаду се.

Вујати

од њега да докаже своју физичку снагу. Наиме, он мора једним јединим ударцем ножа да пресече дебелу палмину грану. Дозвољено му је да три пута покуша. Обично се тај „испит“ срећно завршава. Јер, младожења се дуго вежбао да се на дан свадбе не би обрукао пред невестом. Као и све свадбе у читавом свету, и код Курга се свадба завршава општим слављем.

Ако брак не буде срећан и супрузи желе да се разиђу, за то им није потребна ничија дозвола. Ни бог ни закон не могу да их спрече. Старији који су били сведоци веридбе, деле сад својину бивших супруга. Али, до тога међу Курга ретко долази. Жене су потпуно равноправне с мушкарцима.

Често међу бреговима одјек не ехо пуцања из пушке. То је обавештење свим становницима села да се у једном од кургских породица родио син. Новорођенчету стаљају у руку мали лук и стрелу. Тај обичај сачувао се још из оних времена кад су непрекидни феудални ратови захтевали да сваки млад Кург буде одличан стрелац.

На феудалне ратове потсећа и општи изглед сваког кургског села. Читаво село избраздано је дубоким рововима и испресецано јаким белемима. Куће потсећају на тврђаве и у њих би било тешко ући да Курги нису толико гостољубиви.

Начин на који живе Курги потпуно се разликује од начина живота суседних народа. Они своје куће граде од шлага и дрвета, покривају их црепом, и два пута годишње обавезно крече све зидове. Стрми кровови спуштају се преко спољашњих зидова и на крајевима су подупрти дрвеним стубовима украшеним резбаријом. Кад човек уђе у

њихове куће заборави да се налази у Азији: читав намештај — кревети, столови, столице и ормани — израђен је по европском узору. Курги воле цвеће и њихове куће буквално се не виде од шареног цветног „одећа“. Ако им дође у госте, неће вам дозволити да одете пре но што вас послуже кафом чија су зрна убрана у сопственом врту.

Курги се занимају земљорадњом, ловом и сечом шума. Они изводе најскупоценије врсте дрвета: махагонџи, сандалово дрво и тиковину. Али, технички напредак још није продро у дубине њихових шума; главна „механичка снага“ за обрабање и пренос дрвета су слоновима.

Крајем новембра или почетком децембра обавља се жетва пиринча. У част тог великог догађаја Курги су установили празник првих плодова — Хутери. У расвет дана читаво село крече према пиринчаном пољима. Један од млађа држи у руци добро набрушен срп. Њему су његови сељаци поверили „отварање“ жетвених радова. Прву прегршт новог пиринча он баца у бамбусов суд са свеже помуженим млеком. То је симбол вечне плодности.

Курги се клањају сенима предака и верују да су духови мртвих одговорни за све несреће које се могу сринути на живе. Да би се од њих заштитили, треба претке умилостивити. Због тога се у дворшту сваке куће може видети дрвена платформа са каменним ликовима предака. На тој платформи неколико пута у току године душама умрлих приносе се на жртву фазаани или свиње.

Жеља за знањем и просвећеношћу расте код Курга из године у годину. Многа села сопственим средствима подижу школе и плаћају учитеље. Пре десет година Курги су имали три средње школе; данас имају једанаест. У школе иду и мушка и женска деца. Међу женама млађе поколења има их неколико са универзитетским образовањем и њима је њихов народ поветриво одговарајуће положаје.

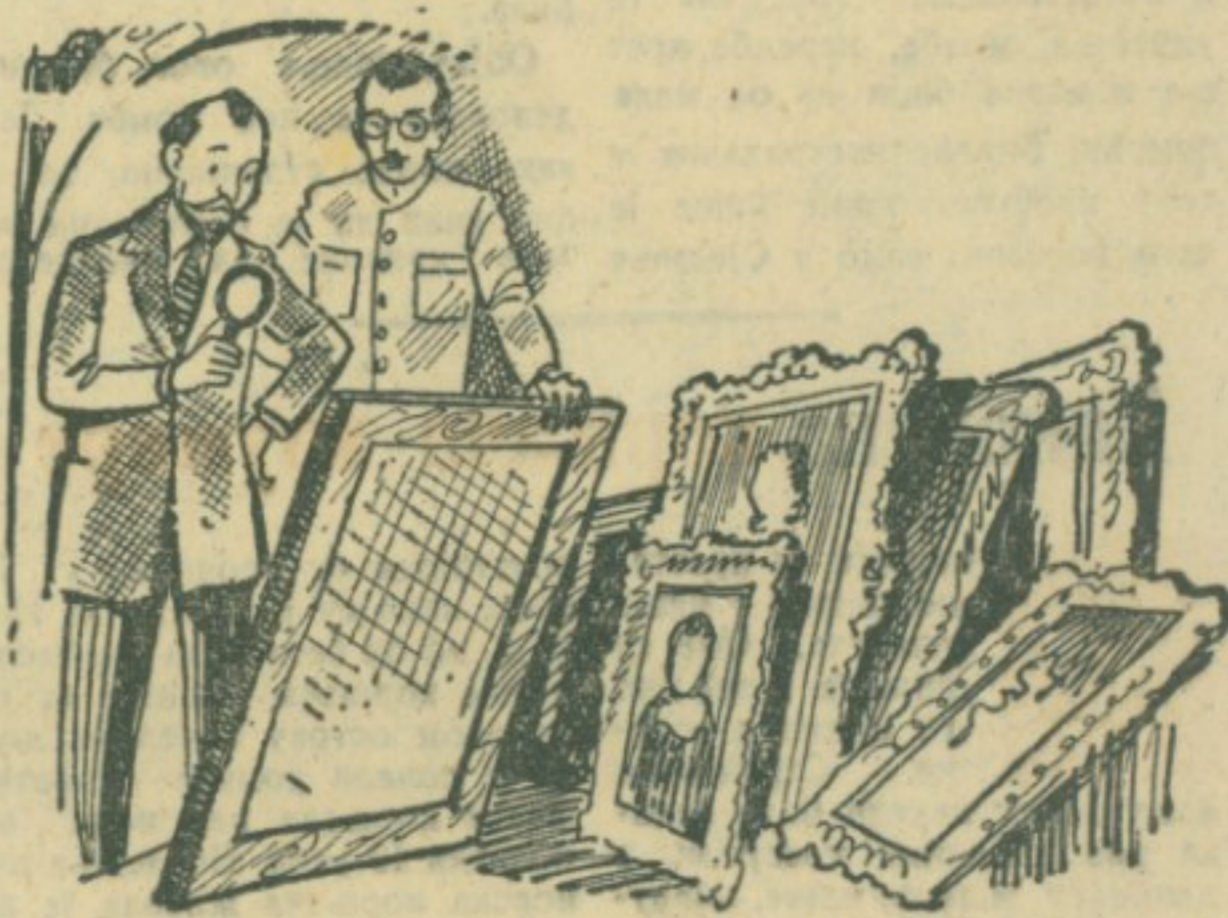
НЕПОЗНАТА РЕМЕК-ДЕЛА

У Лувру, највећем музеју на свету, изложено је око хиљаду ремек-дела ликовних уметности чија је вредност непроцењива. Али, мало људи зна да та баснословна колекција претставља само један део огромног богатства које се крије у подрумима Лувра. Многе од најлепших слика Краха, Бушеа, Фрагонара, Делакроа, Корао, Курбеа, Ван Гога, Сезана и других великана палете већ деценијама нису виделе светлост дана. До њих се може доћи само с нарочитом пропусницом. Ту „спава“ 3.200 слика, 2.000 кипова и вајарских студија, 30.000 египатских уметничких драгоцености и минијатура и више стотина хиљада разних ситних предмета.

Ремек-дела из тајног музеја Лувра чекају бољу судбину. Учени мајстори-конзерватори брину се не само о њиховом

је дуго заостављани сликар из 17. столећа Жорж Ла Тур недавно изишао из мрака уметничког заборавља и у светлим галеријама Лувра добио место раме у раме с великанима као што су Нен и Пусен. Управа Лувра се труди да овај музеј не постане гробље скривених драгоцености, већ да остане жив организам. Сваке године врши се ревизија уметничких дела изложених у галеријама и увек понеки од класика Лувра крене у мрак неизвесног изгнанства, да уступи место незаном, рехабилитованом осуђенику. Избор најбољих међу хиљадама дивних слика и скулптура претставља најтежи посао уметничких експерата.

Устројен по најкласичнијим музејским традицијама, Лувр има многе предности над другим великим музејима као што су Метрополитен у Њујорку или лондонска Пинакотека. У Лувру могу наћи места само дела оних сликара који су ро-

одржавању, већ и о укусу времена и о „рехабилитацији“ коју време доноси појединим уметницима или мање признатим уметничким делима. Тако

ђени пре најмање сто година. Осим тога, ниједно уметничко дело које је прешло праг Лувра не може више никад бити продато. На тај начин Лувр штити своје драгоцености од могућних малверзација и од људских и променљиве игре уметничких вредности коју носе време. Тако се догађало да Метрополитен-музеј поново купи платна која је само неколико година пре тога продао, плаћајући деведесет пута већу суму од оне коју је за њих својевремено добио.

Забрана продаје уметничких драгоцености Лувра има и своје надице. Тако, музејска збирка садржи више десетина изванредно успешних фалсификата и копија које за музеј немају вредности, а могле би се одлично продати љубитељима овог необичног уметничког корова.

Занимљиво је да су посетиоци Лувра највећим делом млади људи. Преко 35 одсто су дечади и девојчице испод 18 година. Међу страним посетиоцима највише су заступљени Немци, којих има 23 одсто, затим долазе Енглези (20 одсто), Американци (10 одсто), на Белгијанци, Швајцарци и Италијани.

од планина на Земљи. Само пет планинских врхова на на-

шој планети могу се мерити с њима.

ДА БИ ЗАШТИТИЛИ БИЉКЕ И ЖИВОТИЊЕ

Фински Парламент донео је закон о заштити природе у дванаест нових природних резервата и седам националних паркова. Ови резервати и паркови изабрани су ради заштите биљних примерака у различитим пределима који су карактеристични за северне земље. У фауну која је заштићена овим резерватима укључују се: птице грабљивце, водене птице, арктичка лисица, јазавац, видра, куна и соб (северни јелен).

МАЛЕ ЗАНИМЛИВОСТИ

ЦИНОВСКЕ ОРГУЉЕ

Највећи музички инструмент који је икад конструисан савремено су оргуље у Атлантик Си-

тију, у америчкој савезној држави Њу Џерси, начињене

1930 године. Оне леже на два подупирача, који су истовремено и зидови на којима је смештена клавијатура. На једном зиду има седам клавијатура, а на другом, који је покретан, пет. Оргуље имају 1.225 дугмади и 33.112 цеву, које се по дужини крећу од 5 милиметара до 19,5 метара. Оргуље покреће мотор од 365 коњских снага.

ДА СЕ НЕ ЧУЈЕ БУКА

Аеродроми за млазне авионе у Западној Немачкој биће окружени оградом која одбија buku. Ови филтри делимично ће упијати звучне таласе који избијају из млазних авиона, тако да ће околна насеља бити поштеђена несносне буке.

У ЦИПУ — АМФИБИЈИ ПРЕКО СЕВЕРНОГ ПАЦИФИКА

Аустралијанац Бен Карлен, стар 45 година, и двадесетогодишњи Американца Бојд де Мент успели су да у ципу амфибији пређу Северни Пацифик од острва Хокајдо (Јапан) од острва Шејма у Алеутском Архипелагу. Дужина пута износила је 2.100 километара, а експедиција је трајала

27 дана. Неустрашиви путници рачунали су да ће ову стазу моћи да пређу за 21 дан, али су наишли на непредвиђене тешкоће и путовање је било продужено.

ГАНДИЈЕВО ПИСМО ТОЛСТОЈУ

У једној књизи Толстојевог библиотеке, која се чува у музеју откривено је сасвим случајно Гандијево писмо овом великом руском књижевнику. Писмо носи датум 10 новембар 1909 године.

НОВИ ЕЛЕМЕНТ 102: „НОБЕЛИЈУМ“

Једна екипа америчких, британских и шведских научника објавила је недавно у Чикагу да је пронађен нов хемиски елемент који ће носити назив „Нобелијум“, због тога што ће бити испитан на Нобеловом институту за физику у Штокхолму.

МЕСЕЧЕВЕ ПЛАНИНЕ СУ ВИШЕ ОД ЗЕМЉИНИХ

И поред тога што је Месец знатно мањи од Земље, планине на њему су у просеку више

ЗАТО ШТО СЕ ДЕМОРАЛИШУ...

Пчеле из две кошнице често воде између себе прави рат до истребљења. Увек напада јачи рој. Стручњаци Америчког природњачког музеја сматрају да слабији рој обично бива деморалисан и не бори се тако упорно. Борба обично траје два или три дана, а завршава се тек онда када нападач покупи сав мед. Ако пчелар примети борбу у самом почетку, он је може да спречи на тај начин што блокира улаз у кошницу слабијег роја. То обесхрабри нападача, а блокиране пчеле могу некако да изађу и на друге споредне излазе.

АУТОМОБИЛ БУДУЋНОСТИ

Крсташки рат" против аутомобилских несрећа, који се последње време води у Америци, добио је прошле године невиђене размере. Упркос томе, број оних који су у тим несрећама страдали никад није био већи него прошле године. У "рату" су била употребљена сва могућна средства добро смисљене и организоване пропаганде. У појединим градовима, свакодневно или у одређене дане у седмици, звонила су посрмт на звона бившим и будућим жртвама аутомобилских несрећа, а на фасадама јавних зграда цинковским светлећим словима објављиван је број "настрадалих на крвавим поприштима у градовима, на путевима и аутострадама." Али, сва та упутства, молбе, наредбе, претње и казне били су од мале помоћи. Биланс настрадалих у току прошле године више је чега поразан: само у Сједињене

ним Америци Државама 42.000 људи, жена и деце изгубили су животе у сударима или под точковима аутомобила. Објављивање овог биланса деловало је као бомба. Јер, како тврде стручњаци, то је био знак да је свалјавање читаве кривнице на неопрезне

возаче било неоправдано и да и на другој страни треба тражити решења овог озбиљног проблема. Чињеница је да су у Сједињеним Америчким Државама возачи дисциплинованији него где у свету. Узето

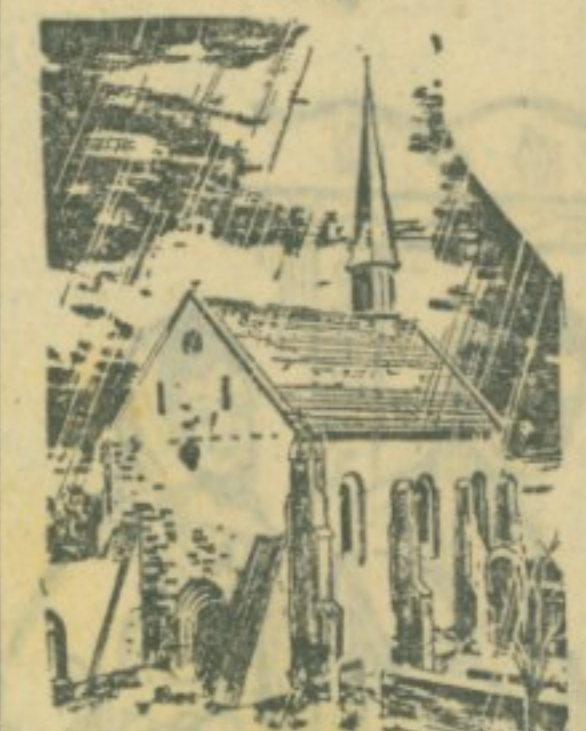
што је најмање могуће померају. Истраге после авионских несрећа показале су да је број жртава увек мали ако су се путници придржавали правила, тј. ако су били везани за седиште нарочитим појасевима. Све ово нужно је довело до одређеног закључка: унутрашњост аутомобила и распоред седишта умногоме су криви за овако висок број смртних случајева приликом аутомобилских несрећа. Значи, треба правити аутомобиле који ће бити безбеднији и код којих судар неће истовремено значајно и смрт за возача и путнике.

Познато је да већина возача изгуби живот на тај начин што приликом несреће полете напред и грудима ударе о волан. У аутомобилу будућности, чији је прототип већ израђен, волан је замењен два командних палићама које се налазе лево и десно од возача. Уместо волана, испред возача налази се еластично јастуче, које у случају судара ублажава потрес. Поред тога, унутрашњи део каросерије, заправо огај који се налази испред возача, израђен је у овалним линијама, без углова и оштрих ивица. Седиште поред возача увучено је мало уназад, а распоред осталих знатно је измењен. Прозори на овим колима подешени су тако да при судару испадну напоље, заједно с рамовима. Други тип "сигурног аутомобила" има каросерију од нарочито еластичног материјала који се не може улудити ни смрскати чак ни при најачем судару. Овим и другим корекцијама које ће бити тек уведене, стручњаци се надају да ће створити аутомобиле сигурне од несрећа.

процентуално, у европским земљама — У Западној Немачкој, на пример — има готово три пута више аутомобилских несрећа него у Америци. "Ми смо данас у стању да тако спакујемо свежа јаја или осетљиве инструменте да упркос разним потресима стигну неопштењени на место одређења. Зашто не бисмо могли да исто тако "спакујемо" човека кад крене на пут?" — запитали су се стручњаци. Свако од нас зна да ће му се ствари у путничком кофери најмање оштетити и изгубити ако их сложи тако да се

ВЕРОВАЋИ

С ЈЕДНОГ КРОВА НА ДВА МОРА

Киша која се слива с леве стране крова једне капеле у Гринингтону, у области Шварцвалда, одлази у Дунав и преко њега у Црно Море, док се вода с десне стране крова слива у Некар и одлази у Северно Море.

пилића, и две мале корњаче. Сопственица фарме није ни слутила да се међу кокошјим јајима налазе и два корњачина јајета. Мале корњаче ишле су за својом "мајком" знатно дуже од пилића.

ПАРАДАЈЗ-РЕКОРДЕР

Мери Петерсон из Понтијака, у америчкој савезној држави Мичиген, одгајала је неколико струкова парадјаја са изванредно великим плодовима. Највећи примерак међу овим цинковским парадјајом био је тежак 2.830 килограма.

СТО ГОДИНА У ИСТОЈ ПОСТЕЉИ

Ен Причард (1799—1899) из Скенфрита, у Енглеској, живела је сто година и ни-

ТРКА НА ТЕНИСКИМ ЛОПТАМА

Један од учесника на бициклистичкој трци приређеној 1891 године у Лафбороу, у Енглеској, имао је на точковима, уместо гума, неколико десетина лопти за тенис.

КВЧКА ИЗВЕЛА — КОРЊАЧЕ

Пре двадесет година, на једној фарми у Сишаркјулу, у Трансвалу, једна квчка о којој се родила и у извела је, поред двадесет

једном у животу није спавала у другој постељи до у којој је, најзад, и умрла.

Циновска корњача изумире

Корњаче су праисторијске наше планете. Оне су живе иле ипремно го милиона година. Стручњаци кажу да су некада биле велике као данашњи носорози, а данас су знатно мање. Међутим, још увек има у зоолошким вртovima примерака тежких по 200 и више килограма, а у прошлом веку могле су се још на удаљеним острвима Индијског Океана наћи корњаче тежке и по 400 килограма. На Сејшелским Острвима, где их је некада било

пристајали су бродови у 17 веку, када су путовали за Индију, да би се посада снабдела месом корњача. Касније су се на овом острву населили људи и донели домаће животиње, а корњача већ нема од почетка 19 века. Последња циновска корњача живела је на острву Маурицијусу крајем прошлог века у једној артиљеријској касарни. Била је дуга преко један метар, а ценило се да је стара преко 200 година.

Једна корњача коју је барон Ротшилд донео у Енглеску била је тежка око 250 килограма, а њен оклоп био је дуг преко метар и по. Сматрало се да је стара преко 300 година. Међутим, процене старости врло су неопрезне, јер у извесним периодима свог живота корњача брзо расте и добија у тежини. Једна корњача која је донесена у хамбуршки зоолошки врт била је тежка 215 килограма, а после 52 дана имала је 25 килограма више, што значи да је свакога дана добијала по пола килограма у тежини.

Апетит циновских корњача је веома велики када је топло време. У једном немачком зоолошком врту утврђено је да једна циновска корњача по једе за једно после подне 15 килограма свеже покошене траве и детелине и повије 24 литра воде. Она је била и веома снажна. Могла је да савија гвоздене шипке и да тако излази из кавеза. Децу и одрасле људе носила је без напора на леђима.

На острвима Галапагос корњаче су убијане почетком овог века због уља које се од њих добијало. Од једне корњаче могло се добити четири до девет литара уља, а са ових острва отпремљено је много литара тога уља. Осим људи, непријатељи корњача су пси и пацови који су дошли са човеком и који уништавају младунце корњаче. У ролству циновска корњача неће да се множи. Ако се не буде нашао начин да се она заштити, убрзо ће циновска корњача моћи да се види само у музејима.

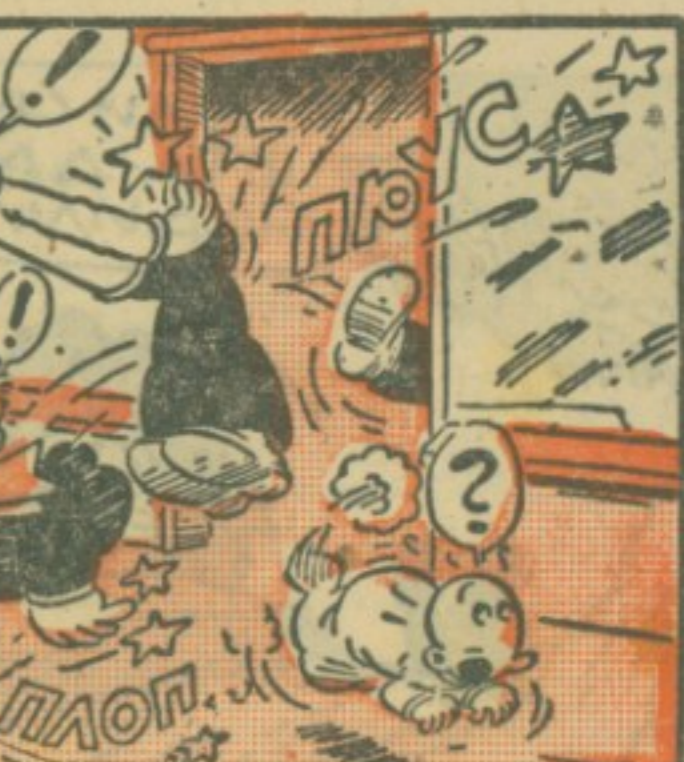
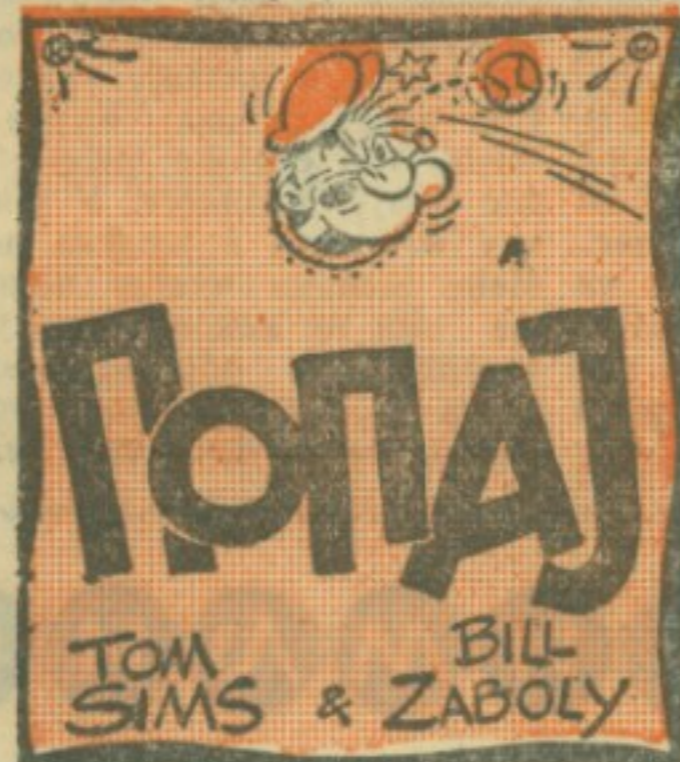

много, данас се циновске корњаче не могу више наћи. На острву Алдабра, између Мадагаскара и афричке обале, које је такође било познато по великом броју корњача данас су оне врло ретке. Близина људи не прија овим корњачама. Ако се погледа где их још данас има, видеће се да је то случај само тамо где нема људи. То су удаљена острва у Индијском Океану и острва Галапагос у Тихом Океану.

Када је Васко де Гама први пут ступио на Сејшелска Острва, на њима није било сисара, изузев једне врсте циновских слепих мишева. Остали становници били су папагаја и друге птице, па и циновске корњаче. Цела природа дремала је под тропским сунцем, неузнемиравана ниодкога. Два века доцније, ова острва почели су да насељавају људи, па се видело да на њима нема довољно места и за корњаче и за људе. Корњаче су нестајале исто онако брзо као на острву Родригес, источно од Мадагаскара. На ово острво

НАЈНИЖА ТЕМПЕРАТУРА

Истраживачи Јужног Пола, који су чланови екипа које делују у Међународној геофизичкој години, извештавају да тамо влада неописива хладноћа. Тако је 11 маја ове године термометар пао на минус 84,44 Целзијевих степени. То претставља најнижу температуру која је икад досад забележена на земљиној површини. Запажено је да су сви чланови истраживачких група изгубили у тежини, просечно по седам килограма, а неки и по 12 килограма. Осим тога, услед велике хладноће многи не могу да спавају. На Јужном Полу је тако хладно да људи не могу да остану напољу више од пола часа. После тога враћају се у топле логорске просторије које су изграђене потпуно испод огромних наслага снега и до којих се може доћи само кроз тунела.

Са свих страна

„БАРОКНИ ОРКЕСТАР“

Пре извесног времена, у Њујоршком Метрополитен-музеју отворена је изложба под називом „Барокни оркестар“, која приказује развој музичких инструмената у Европи од Ренесансе до средине 18 века. Међу инструментима с кључем налази се један клавицитеријум, један класен и један вирцинал из 1581 године, с два кључа и два низа жица, за који музејски стручњаци кажу да је најстарији дворедни инструмент ове врсте

на свету. Од дувачких инструмената на изложби се могу видети барокна обоа и неколико старинских примерака фагота. Међу адукачким инструментима налазе се старе француске, немачке и италијанске лауте, као и мале црне виолине, које су у 17 веку употребљавали учитељи играња.

★ ★ ★

КУЋЕ БЕЗ ДИМЊАКА

Куће без димњака, које ће сачињавати читав један град од око 40.000 становника, нису пошланица заборавности архитеката, већ остварење замисли о рационалијем искоришћавању то-

плотне енергије. Овај град, који се подиже у околини Бремена, неће имати ниједан димњак, јер ће једна велика централа снабдевати све зграде топлим водом, а преко зиме обезбеђиваће топлоту свим становима.

★ ★ ★

ТАПЕТИ ОД ОСТРИГА

Њујорчанин Ирвинг Кеј важи као стручњак за декорације одаја. Али, његов „специјалитет“ представљају тапети од острига, чију тајну израде љубоморно чува. Зна се само толико да се изабране шкољке препарирају на нарочит начин, а затим се стављају под хидрауличну пресу.

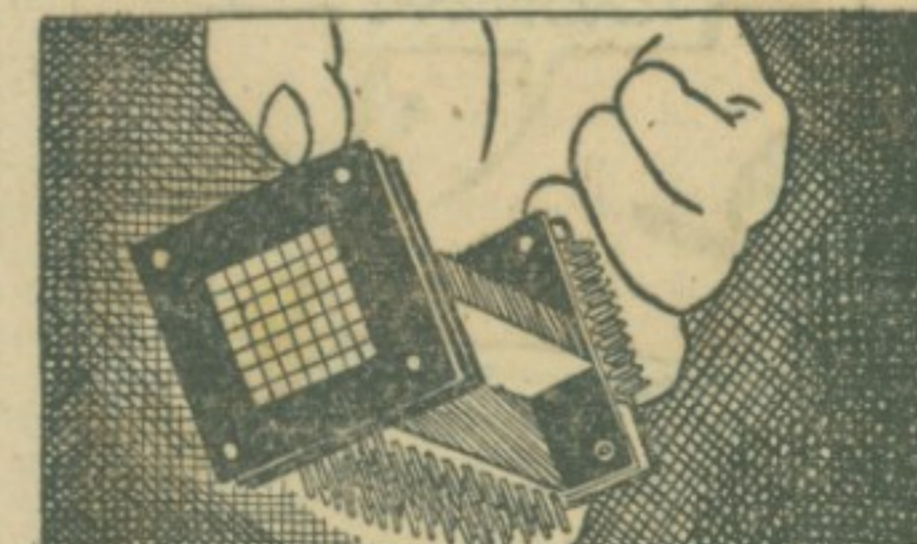

Тада се поједини успели примерци ваде и умећу у нарочиту пластичну масу, која се тако претвара у украсне панове, неку врсту светлцавих тапета. Оваквим тапетима украшен је хол једног великог хотела у познатом летовалишту Мијамију, као и свечана дворана кнежевске палате у Монаку.

★ ★ ★

„ЦЕПНИ“ ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК

У САД је направљен минијатурни електронски мозак који има облик коцке, са странама дувачким пет сантимера. Овај електронски уређај садржи 2.560 корисних информација.

Тражени податак добија се готово тренутно — за хиљади део секунда. Стручњаци сматрају да би сличан „мозак“ који би имао величину кутице за ципеле био у стању да даје око милион разних рачунских информација.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ДАНАШЊИ АВИОНИ МНОГО СУ СЛОЖЕНИЈИ

Према изјави једног америчког стручњака данашњи авиони су знатно сложенији од ранијих. Тако су авиони који су употребљавани у Другом светском рату имали електричне проводнике дуге 500 метара, док данашњи имају проводнике дуге преко 7.000 метара. Конструктори који су радили цртеже за авионе из Другог светског рата утрошили су две хиљаде часова, за авионе из Корејског рата око 70.000 часова, док је за цртеже савременог авиона потребно 170.000 часова.

НАЈВЕЋИ ВИСЕЋИ МОСТ

Највећи висићи мост већ се гради у Америци. Он ће спајати језера Мичиген и Хјурон. Одавно се осећа потреба за овим мостом, пошто је саобраћај овде веома велики. Пловни објекти који се налазе на језерима велики су и непрестано су у покрету. Сваки од њих може да превезе преко сто кола. За прелаз овог објекта од једне до друге обале потребно је 53 минута. Преко моста моћи ће да пређе 600 кола за један сат, а путовање ће трајати само 10 минута. Мост ће бити дуг око 8 и по километара.

И БИЈКЕ СЕ КРЕЂУ

Бијке су обично везане чврсто за земљу. Обично се мисли да се оне не могу кретати. Бијка се, заиста, практично не креће, али њени покретни делови могу да мењају свој положај на више начина. Ако посадите неку бијку у затворену кутију и пустите да светлост долази само с једне стране, она ће те видети да се бијка управља према светлости. Исто тако, отварање и затварање цветова дању и ноћу представља пример кретања бијке. Цвет шафрана затвара се у хладној соби, али чим се температура повиси, он се отвори. Цвет сунцокрета прати „кретање“ сунца и окреће се

упоредо с њим. Кретање бијлака, наравно, разликује се од животињског у брзини и дужини кретања, али је то ипак извесно кретање. Животиње реагују нервним системом скоро тренутно, а бијкама су потребни читави сати па и дани да реагују.

ИМА ВЕЗЕ СА НЕПОГОДАМА

Један професор геологије у Чарлстону (Илиноис) проучавао је 428 случајева несрећа које су се догодиле у рудницама услед експлозија. Експлозије које је он проучавао десиле су се од 1839 до 1953 године. Он сматра да постоји узајамна веза између непогода напољу и ових експлозија. Међу многобројним узроцима експлозија у рудницама, два су фактора најважнија: велика концентрација метана и ситне угљене прашине. Када су непогоде напољу, онда долази до поремећаја у атмосфери, а то се преноси и на руднике.

НЕМАЈУ ИСТУ ПОВРШИНУ КОЖЕ

Један париски лекар дуже времена проучавао је разна племена у Африци. Он тврди да црна раса много боље дише него бела, а када су велике врућине, стајност температуре тела се много боље одржава код црнаца него код белаца. Узрок томе је, како он тврди, што кожа црних људи има више знојних жлезда, затим што имају дуже руке, а на тај начин и већу површину саме коже.

ЗАИСТА ДУБОКА СТАРОСТ

У Ираку, на дубини од око три метра, два америчка научника нашла су скелет једног одраслог човека, који је, према њиховом мишљењу, живео пре 34.000 година. Проучавајући зубе овога човека, они кажу, да је овај скелет из доба почетка када се стварао хомо сапијенс.

УТИЧЕ И НА ПОТОМСТВО

Неки стручњаци из Ок Рида, у Америци, који раде у Националном лабораторију, тврде да атомско зрачење штетно утиче и на потомство живих бића. Испитивања су вршена на мишевима. Потомци мишева, који су били подвргнути атомском зрачењу, имали су знатно краћи век. И то не само прва генерација, већ и остале.

РАДАР И БРЗИНА

На америчким аутопутевима монтираће се радарски уређаји за контролу брзине кола. Радар ће ступити у дејство тек онда када кола пређу дозвољену брзину. У исто време аутоматски ће снимити ознаку и број кола. На овај начин саобраћајна полиција имаће само да прегледа листу са бројевима које је радар регистровао.

ЧИМ СЕ ДОДИРНЕ КОЖА

Електрични термометар који тренутно показује температуру пацијента чим се додирне кожа израђен је у Америци. Његова прицизност износи две десетине степена. Захваљујући овом термометру не само што ће моћи да се штеди у времену, него је веома погодан за тешке болеснике и децу.

РАЗЛИКУЈЕ БОЈЕ...

Два лекара-психолога који раде на универзитету у Висконсину, у Америци, вршили су опите са тек рођеним мајмунама. Сутрадан, чим су се родили, у кавезе мајмуна стављен је један бео и један црни картон. Код белог картона стављено је млеко. Мајмуни су дошли и пили млеко, а пет дана доцније они су већ знали да разликују белу боју од црне. Чим би се појавио бео картон, након њега било млека, они би потрчали. Када се опит извршио са нешто старијим мајмунцима, који су имали једанаест дана, они су још брже научили да разликују боје.

... најстарији ауто-портрет за који се зна потиче из 2600 године пре наше ере и нађен је у гробу Птах Хотеп у близини великих пирамида. На том аутопортрету вајар је приказао самога себе како седећи на лађи моделира борбу веслача. Уметник је назначио и своје име: Нианх-Птах.

... први багрем дозео је у Европу из Америке, 1601 године, гекар француског краља Анрија IV Робен и посадио га у ботаничкој башти у Паризу.

... жирафа, назив за највишу животињу, уствари је искар-

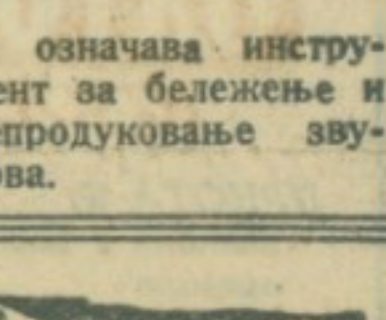

рен облик њеног арапског имена „заше-рафах“.

... геко, назив за једну врсту малих гуштера, малајска је реч. Малајци те гуштере називају „геко“, што уствари претставља ономатопеју звука који они гмизавци испуштају.

... гренадирима су у почетку називани војници специјално обучавани за бацање ручних граната. Касније су тим именовани припадници елитних војничких јединица.

... реч „грамфон“ настала је инверзијом речи „фонограм“, ко-

ја означава инструмент за бележење и репродуковање звуковних јединица.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

КОЛИКО ИМА ИЗВИДНИКА?

Извидници су дошли у овај лепо крај и подишли логор. Колико их има? Сви се на-

лазе на слици бар једним делом тела. Сматрамо да је одговор толико лак да вам наше решење није потребно. Дакле, колико извидника има на слици?

ДЕСЕТ ПОГРЕШАКА

Ову слику нацртао је један сликар. Није рђав цртач, али

је јако забораван, те се тако десило да је на њој направно

ДЕСЕТ РЕЧЕНИЦА — ДЕСЕТ ВАРОШИ

Свака од ових десет реченица садржи по једно име вароши (прва је азиска, а остале су европске). Ако не можете да их нађете, потражите решење на крају.

- 1) Анка ради диван њилим у народним шарама.
- 2) Дебео градски патријарх редео је синоћ пред кафаном Два побратима.
- 3) Узвече су рибари мреже извукли из мора.
- 4) Град је ослобођен поспе гешке борбе.
- 5) Коњ ће касати на равном друму.
- 6) Многи туристи ематрају

КОЛИКО ИМА ПОГРЕШАКА?

Свако од ових десет реченица садржи по једно име вароши (прва је азиска, а остале су европске). Ако не можете да их нађете, потражите решење на крају.

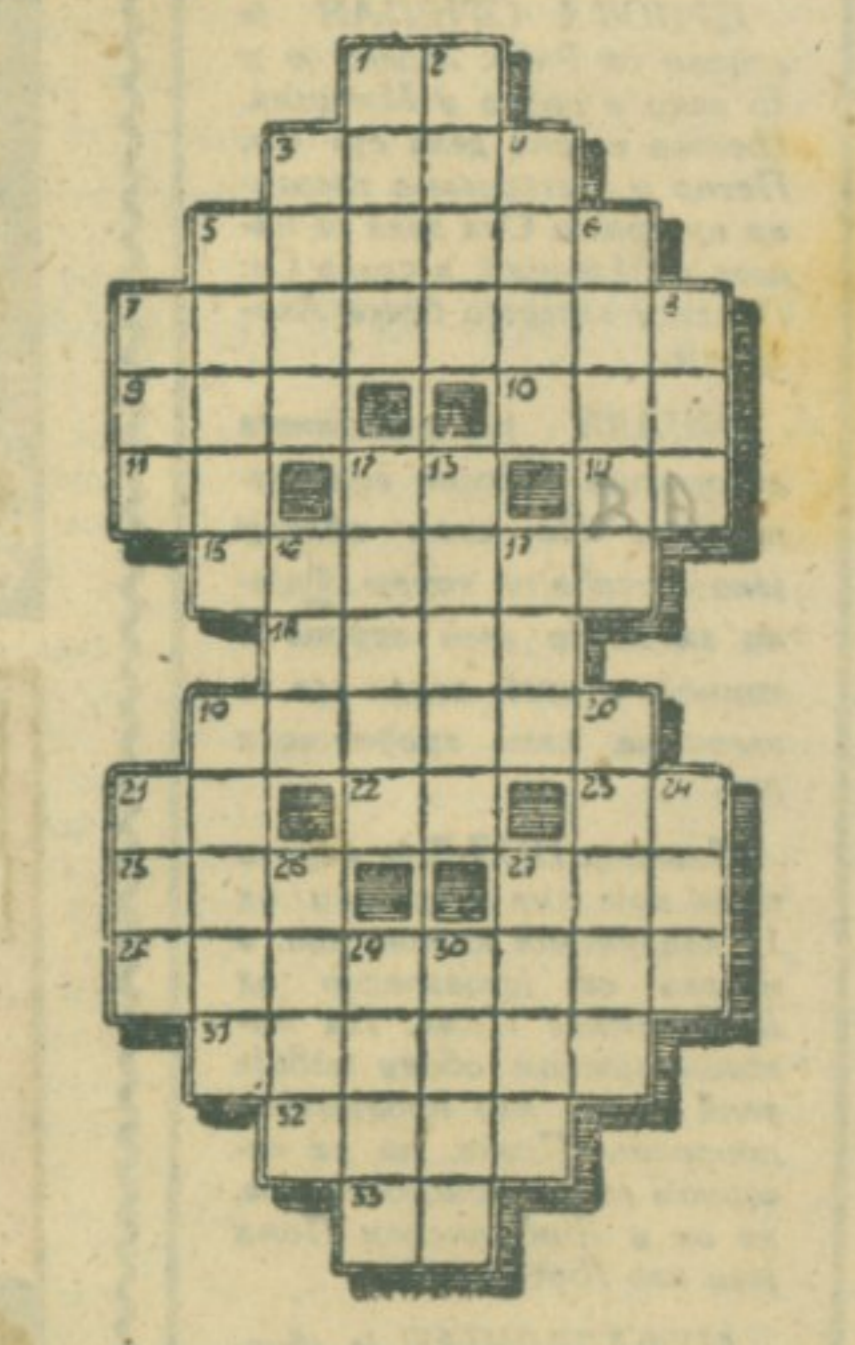
- 1) Анкара; 2) Београд; 3) Рим; 4) Осло; 5) Атина; 6) Париз; 7) Праг; 8) Гирана; 9) Лондон; 10) Бремен.

Који је од ове двојице рибара успеао рибину?

Водоравно: 1) хемиски знак за лутештвум; 2) нула, шестозна (фр.); 3) мађарски књижевник („Арпад“); 7) извезак; постоје разних предмета (мљок); 9) десна притока Волге; 10) слика; 11) један аљоник; 12) два иста сугласника; 14) потврда реча; 15) једна од САД; 18) роман Емили Золе; 19) планина у Босни; 21) предлог; 22) елиптична свежа; 23) показана замењена; 25) језеро у Сев. Америци; 27) тако (лак); 28) име и презиме француског композитора (опера „Ромео и Јулија“); 31) град у Турској; 32) једно хемиско једињење; 33) хемиски знак за сребро.

Усправно: 1) женско име; 2) планина у Русији; 3) ствари женског пола; 4) намен; 5) постоје државних власти; 6) египатска богиња, жена Осирисова; 7) птица певачица; 8) морско купалиште у Истри; 12) као, скоро (лат.); 13) врста волевог пута; 16) узвик; 17) поклоп; 19) хрватски сликар из XIX века; 20) престоница једне надређене државе; 21) град у Србији; 24) свежа; 26) ствари женског пола; 27) моруз на северу Европе; 29) престоница Перуа; 30) презиме новевог композитора (XIX—XX век).

РЕЦЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА:
Водоравно: 1) аг; 2) слат; 3) призор; 7) Аре; 8) соб; 10) лоз; 11) вал; 12) ас; 13) слик; 14) оконт; 17) улан; 18) амонат; 20) улаз; 21) ас; 23) „Рено“; 24) ако; 25) ало; 26) зав; 27) авали; 30) О'Нил; 31) ам.
Усправно: 1) али; 2) газ; 3) свежа; 4) Посавина; 5) просо; 6) волат; 7) ала; 9) Бон; 11) роман; 15) Куманово; 16) олово; 18) Адела; 19) латат; 20) уса; 22) бор; 24) ваил; 28) Ана; 29) Лиз.

ПОКЛОН ПО ЖЕЉИ
 — Баш ти жеља што си ми за рођендан поклонило кишобран, — вели Пага Паји — и то баш онаква каква сам увек желела... Знаш, ако за негде заборавим неће ми бити жао.

ОПРАВДАН РАЗЛОГ
 — Срамота! — врди Полај Перу Ждеру. — Члан си друштва за борбу против алкохолизма, а пијеш вино!
 — Немаш право да ме осуђујеш, Попаје, — брани се Пера. — Овог месеца нисам имао пара да платим чланарину.

РАЗУМЕО НА СВОЈ НАЧИН
 Хорације, већ годинама вегетаријанац, успео је да убеди и Шиљу да не треба да једе месо. Једног дана серате њих двојица у ресторани.
 — Шта има за ручак — упита Хорације.
 — Имамо прасете печени, варнирано јамбете, телета у сосу... — набраја келнер.
 — То не долизи у обзир, — прекиде га Хорације. — Ми смо вегетаријанци.
 — Шта сте ево!
 — Вегетаријанци! Ми једемо само поврће.
 — А, тако... Што онда лепо не кажете да немате пара!

Који је одговор штампав

ЦРНОТА је: гиланина у Босни презиме река врста рибе

ФИЈАЛИ је: лука у Италији декорација на грађевини музички термин шара

Планина — **ПОЉЕ** налази се у: Хрватској Словенији Црној Гори Македонији

МУФАДАЛИЈАТ је: име старог персијског шаха збирка песама врста алеа град у Индији

ОДГОВОР

ЦРНОТА СТЕЈАН је сликар са Раба. Живео је у 16 веку а радио у Млецима. Његова главна дела су: Се Петар и Истеријане трговца из храма. Ова дела се налазе у Млецима, а слика Се Павле у галерији бечке Академије.

ФИЈАЛИ је најважнија декорација зотског враћевинарства. По свом облику јако потсећа на торње. Фијали завршују косе ступце и торњеве и стоје окуда где се завршава неки враћевински део.

Планина **ПОЉЕ** је карсно поље које има површину од 11 квадратних километара, а налази се југозападно од Љубљанског Поља. На његовом јужном ободу избија река Унец, као продужетак понорнице Пишке, па на северном ободу поново понире, да се у Љубљанском Пољу јави као Љубљаница.

МУФАДАЛИЈАТ је збирка арапских песама коју је саставио арапски филолог Ал-Муфадал. Живео је 790 године. Ова збирка углавном садржи предисламске песнике другова реда.

Гусличаровине
Малог
Цонича
 МОРНАРА
ТОМА ТРАУТА
 И КИНЕЗА
ШАНГ-ЛИНА

ИСТИНА ИЗИЋЕ НА ВИДЕО КАО УЛОБ НА ПОВРШИНУ ВОДЕ!
 ЈЕ ЛИ КАТОН ЈОШ НА СЛОБОДИ?

ИЗДАЈИЦА И ДАЈЕ СТРЕПИ У СВОМ ДОБРО САКРИВЕНОМ СКЛОНИШТУ... АЛИ И НАЈЛУКАВИЈА ЛИЈА МОРА ЈЕДНОМ ДА ДОЛИЈА!

ОНИ СТРАНИ ПСИ СУ ПОКВАРИЛИ СВЕ НАШЕ ПЛАНОВЕ... ЦАР СЛЕПО СЛУША СВЕ ЊИХОВЕ ЛУКАВЕ САВЕТЕ!

АЛИ ШТА ДА РАДИМО? ДА ОСТАНЕМО САКРИВЕНИ КАО КРТИЦЕ?
 НАД НАМА НЕПРЕСТАНО ЛЕБДИ СЕНКА СМРТИ!
 НЕ БОЈТЕ СЕ! МОЖЕ ОЧИ СУ ОТВОРЕНЕ, А МОЖЕ РУКЕ ДА ЛЕКО СЕЖНЕ!

УПОМОЋ! ШАНГ-ЛИНЕ! ТОМЕ! УПОМОЋ!
 СТАНИ, БУДАЛО! ЗАР КЕШ ДА УБИЈЕШ МАМАЈ КОЗИ НЕ ДОВЕСТИ НЕПРИЈАТЕЉЕ У НАШУ КЛОПКУ!

НАСТАВИЋЕ СЕ